

JESENSKO – ZIMSKI

KAPKO ČASNIK

ZA MALE VARUHE VODE

KAPKOVE UGANKE

KOLIKO
PUNE VODE
JE NA SVETU?

OD IZVIRA DO
KOZARCA

KAKO JE VODA
RAZPOREJENA PO SVETU

Rižanski vodovod Koper

KAPKOVA DOBRODOŠLICA

Pred vami je moj novi časnik. Kapkočasnik. Da se boste še globlje potopili v svet vode, sem vam pripravil veliiiiiiiko zanimivosti. Najprej pa naj vas podučim, da je časnik sestavljen iz dveh delov: v prvem vam bodo lahko pomagali odrasli in skupaj z vami raziskovali vodo, v drugem pa boste lahko ustvarjali, ugibali in še mnogo več. Ena kapljica na časopisni strani pomeni, da je vsebina primerna za vse otroke, dve kapljici sta za osnovnošolce in tri kapljice, da bo fino, če za rokav pocukate koga od odraslih. Sedaj pa brž pričnimo, jaz sem že nestrpen.

Vaš Kapko

KAZALO

5

OTROCI SVETA

6

VODNI KROG

?

11

UGANKE

ČRKOVNICA

13

KAPKOVI PIŠKOTI

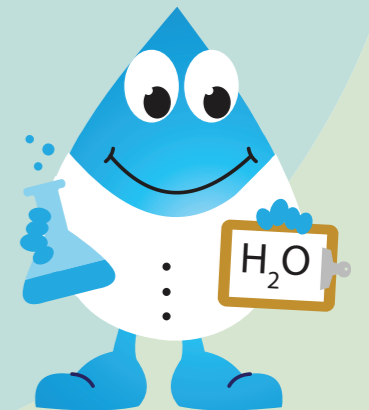
14

PITNI VODI

Pitna voda je za življenje vseh živih bitij najpomembnejša tekočina. To je nenadomestljiva in zelo ogrožena dobrina.

Zdrava in varna za pitje je le, če je čista. To pomeni, da ne sme vsebovati nevarnih mikroorganizmov (bakterij, virusov, parazitov) ter drugih delcev in nečistoč. Zato je izredno pomembno, da je pred pitjem ustrezno prečiščena in redno pregledana.

ČISTA VODA

UMAZANA VODA

KAPKOVA
KAPLJICA
MODROSTI

V SLOVENSKI ISTRI LAHKO PIJEMO VODO IZ
VSAKE PIPE/SPINE – TO STA VSAKODNEVNA SKRB
IN POSLANSTVO RIŽANSKEGA VODOVODA KOPER.

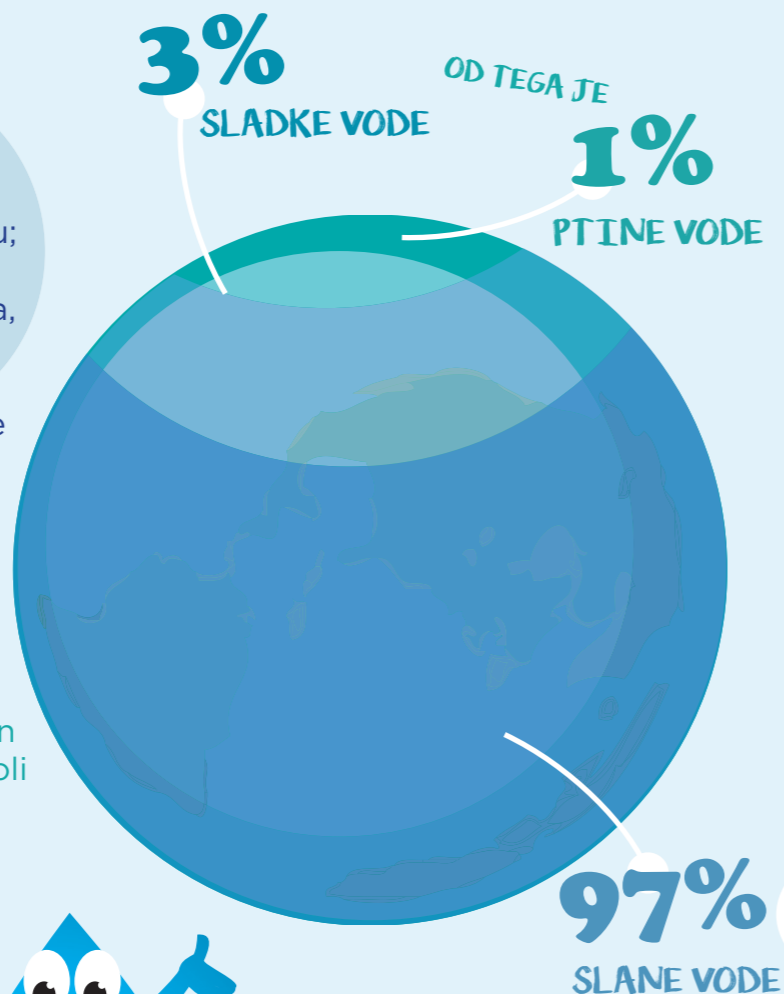

KAKO JE VODA RAZPOREJENA PO SVETU

Na svetu poznamo dve vrsti vod:

- **slano vodo:** to so morja, ki predstavljajo 97 % vse vode na svetu;
- **sladko vodo:** to so tekoče vode (reke, potoki) in stoječe vode (jezera, močvirja, vodonosniki), ki skupno predstavljajo le 3 % vse vode na svetu; komaj 1 % te sladke vode je pitne.

Slovenija je ena izmed vodno najbogatejših držav v Evropi. Po našem ozemlju se samo v rekah in potokih letno pretoči okoli 34 milijard m³ vode.

KAPKOVA KAPLJICA MODROSTI

4

VODNI VIRI PO SLOVENIJI NISO ENAKOMERNO PORAZDELJENI – NITI PROSTORSKO NITI ČASOVNO. SLOVENSKA ISTRA JE ZELO SUŠNA, SAJ TU PADE NA LETO NAJMANJ PADAVIN.

OLIVER IZ ANTARKTIKE:

Tukaj izredno težko pridemo do vode, saj je večina vode skrita v ledu.

ALI VEŠ, DA V SVETOVNEM MERILU ENA TRETJINA VSEH ŠOL NIMA DOSTOPA DO PITNE VODE IN PRIMERNIH SANITARIJ?

OLIVIA IZ SEVERNE AMERIKE

Pri nas je voda pitna skoraj povsod.

ELA IZ EVROPE:

Skoraj povsod v Evropi lahko pijemo vodo iz pipe. Vode je dovolj, a kljub temu bi lahko z njo bolj varčevali.

SEIKO IZ AZIJE:

V večjem delu Azije voda ni pitna. Potrebno jo je prekuhavati ali pa kupovati v steklenicah.

JUAN IZ JUŽNE AMERIKE

Pri nas je vode sicer dovolj, a je nikjer ne moremo piti iz pipe.

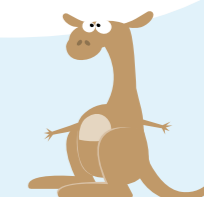

AKVA IZ AFRIKE

Pri nas je zelo malo vode. Do vodnega vira hodimo vsak dan več ur, predvsem deklice.

ADAM IZ AVSTRALIJE:

Pri nas je zelo malo pitne vode in za nas je voda dragocenejša od zlata.

5

VODNI KROG

Voda v naravi nenehno kroži. S pomočjo sončne energije se segreva in izhlapeva iz rek in morij ter izpareva preko tal (evaporacija) in rastlin (transpiracija). Vodni hlapi se dvigajo v zrak, kjer se ohlajajo in zbirajo v oblake. Temu procesu pravimo **kondenzacija**. Voda iz oblakov pa se v obliki padavin (dežja, snega, toče) zopet vrne na zemljo, kjer se vodni krog ponovno prične.

ZARADI KROŽENJA SE VODA NENEHNO OBNAVLJA. V OZRAČJU SE OBNOVI V POVPREČJU VSAKIH NEKAJ DNI, V REKAH V ENEM TEDNU, V JEZEKIH V NEKAJ LETIH, V PODZEMLJU V VEČ STOLETJIH IN V OCEANIH V Približno 3200 LETIH.

KAPKOVA
KAPLJICA
MODROSTI

OD IZVIRA DO KOZARCA

1 IZVIR RIŽANE

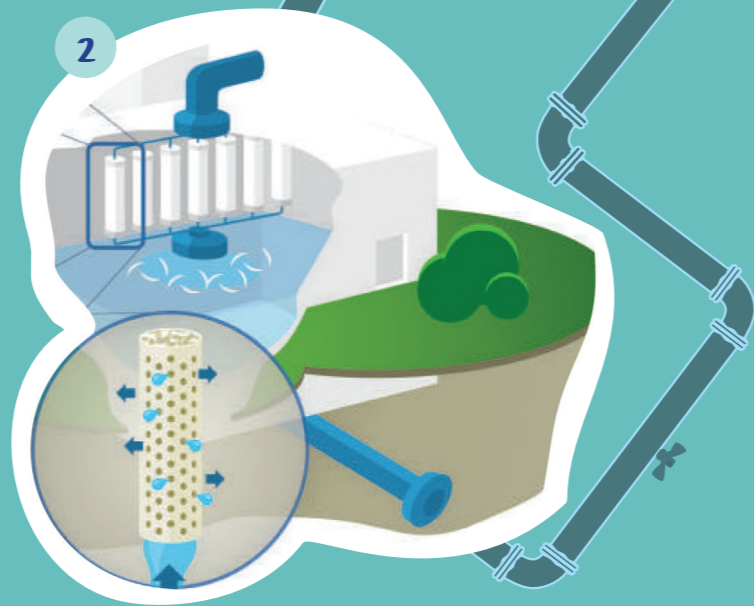
Izvir Rižane je edini vodni vir, namenjen pripravi pitne vode prebivalcem slovenske Istre. Ker zaradi cestnega in železniškega prometa ves čas obstaja nevarnost onesnaženja, je izvir močno ogrožen.

Čez leto izvir ni dovolj izdaten in poleti, ko je potreba po vodi največja, presuši. Voda na izviru ni pitna in jo je potrebno pred pitjem prečistiti.

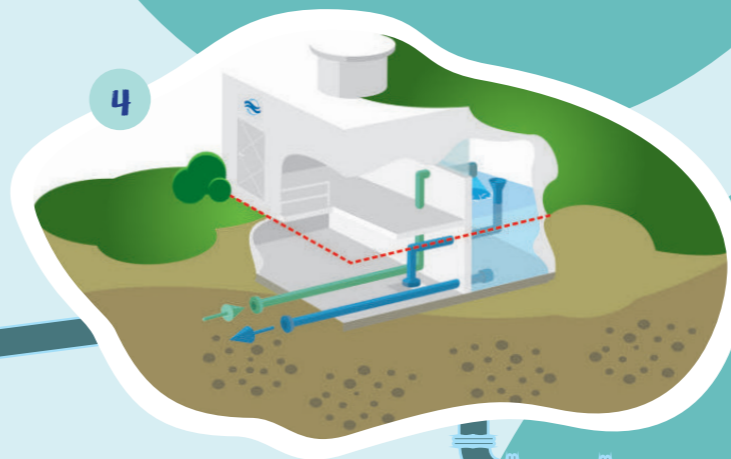
2 VODARNA RIŽANA

Na čistilni napravi v vodarni Rižana vodo prečistimo. Postopek imenujemo ultrafiltracija. Voda se potisne skozi drobne odprtine filtra ali membrane, ki zadržijo vse nečistoče in mikroorganizme. Odprtine so 100-krat tanjše kot las in očem nevidne. Pri tem ne uporabljamo kemikalij, zato je voda, ki prestopi membrano, čista in zdrava za pitje.

3 VODOVODNO OMREŽJE

Pitna voda odteče iz vodarne Rižana v vodovodne cevi različnih velikosti, ki so vkopane in potekajo pod površjem, ponekod celo skozi predore ali pa čez vodne tokove. Vodovodne cevi tvorijo vodovodno omrežje, ki skupno meri skoraj 1000 kilometrov. Če bi vse vodovodne cevi »skočile« iz podzemlja na površje, bi jih bilo toliko kot cest!

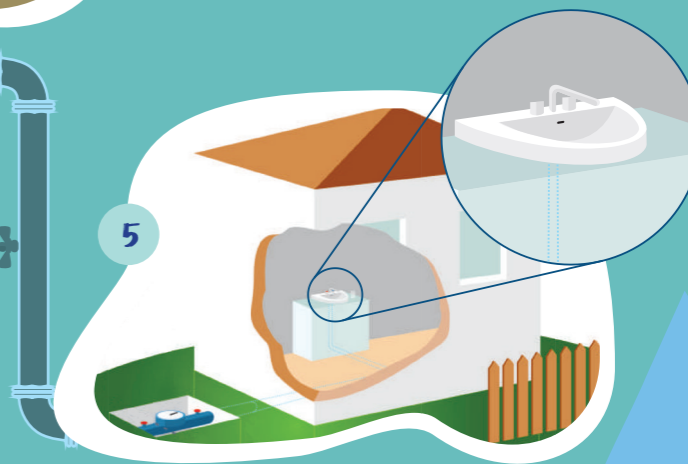

4 VODNI ZBIRALNIKI

Del vodovodnega omrežja so tudi vodni zbiralniki, v katerih se hrani in zbira voda. Namenjeni so oskrbi bližnjih in nižje ležečih krajev, zato voda v zbiralnik nenehno priteka in iz njega odteka. Nekaj vode v vodnih zbiralnikih namenjamo tudi gašenju požarov – temu pravimo požarna varnost. Zbiralniki so praviloma delno vkopani v zemljo. Rižanski vodovod jih ima 350.

5 HIŠNI VODOVODNI PRIKLJUČEK

Vodovodno omrežje se konča z vodovodnim priključkom, preko katerega priteče pitna voda v vsak dom. Vodovodni priključek je urejen v posebnem jašku, kjer je nameščen tudi vodomernik – merilnik; ta meri količino vode, ki steče po pipah. Pokukaj v svoj vodomerni jašek, nadzoruj kroženje kazalčkov in spremljaj porabo vode!

ZAPOSLENI PRI RIŽANSKEM VODOVODU SKRBITMO, DA SE OSKRBA Z VODO NIKOLI NE USTAVI. NE POZNA URNIKA, TEČE VSAK DAN IN VSAKO NOČ, VSE SOBOTE, NEDELJE IN PRAZNIKE – ŽE VEČ KOT 80 LET.

KAPKOVA
KAPLJICA
MODROSTI

?

- POKLIC - MONTER NA VODOVODU

Monter na vodovodu ima izredno pomembno vlogo. Njegova glavna naloga je, da skrbi za nemoteno delovanje vodovodnega sistema: vzdržuje vodovodne objekte (vodne zbiralnike, črpališča), nadzira vodovodne naprave (merilnike, črpalke), popravlja poškodbe na vodovodnih ceveh in gradi novo vodovodno omrežje. Svoje delo lahko dobro opravlja le, če dobro pozna vodovodni sistem, ki je v glavnem vkopan in poteka pod površjem. Monterji delajo v dežurstvih in skrbijo, da voda ves čas nemoteno priteče iz domače pipe. Svoje delo opravljajo na terenu, zato imajo posebna vozila, ki so opremljena in prilagojena delu na terenu. Za vodovodnega monterja se lahko priučiš na Srednji tehniški šoli v Kopru.

ŽIVALI NA OBALI ETRUŠČANSKA ROVKA

V Sečoveljskih solinah živi čisto majhna živalca. Imenuje se etruščanska rovka. Tehta komaj 2 grama, kar je manj kot vrečka sladkorja. To je drugi najmanjši sesalec na svetu. Sečoveljske soline pa za rovke, ki se vse svoje življenje borijo na pretežno golih in slanih tleh, niso najbolj gostoljubno prebivališče. Ker so tako majhne, komaj vzdržujejo stalno telesno temperaturo. Da bi se ogrele, se ves čas hitro gibljejo in nemirno vohljajo. Njihova glavna hrana so deževniki, ogrci in druge talne ličinke, žuželke, pajkovci in polži.

A) ŠVIGA ŠVAGA SEM TER TJA,
V STAREM HRASTU JE DOMA. MED
VEJEVJEM ŽIGA ŽAGA, ŠUMI IN
POKA, PA SE HRUSTA, KDO IMA
TAKO ŠIROKA USTA?
JEDRCA JE VSA POBRALA,
TLA Z LUPINAMI POSTLALA.

B) V ZELENEM PLAŠČKU IZ BODIC,
SE SKRIVA RJAV IN OKROGEL ŠTRIC.
ČEPRAV NI JEŽEK, KAR POREDNO PIKA,
DA BI GA SNEDEL VSE BOLJ ME MIKA!

C) MIČNA GOSPODIČNA IZ GOZDA DOMA,
V BELI SRAJČKI SE ŠOPIRI,
PA VELIK RDEČ KLOBUK IMA.
V MEHKEM MAHU SE RADA SKRIVA,
VEČERNI DEŽEK PA JO UMIVA.

Č) BEL TREBUŠČEK, ČRNA KRILA,
REPEK NA DVA KRAJA,
VSAKO LETO S PRVIM MRAZOM
DALEČ STRAN ODHAJA.

KAPKOVA
KAPLJICA
MODROSTI

ZIMSKI ZASPANCI

Po jeseni se v našo deželo naseli zima, z njo pa mraz, sneg in burja. Vse se pred tem pridno pripravlja na njen приход. Ptice odletijo na jug, mi si priskrbimo kuriva, topla oblačila in obutev, živali pa se odenejo v tople kožuščke.

Jež

POZIMI, KO SE TEMPERATURE
SPUSTIJO POD 0°C, OBSTAJA
NEVARNOST, DA BI ZAMRZNIL
TUDI VODOMER.
OPOZORI STARŠE IN SKUPAJ
ZAVARUJTE VODOMER PRED
ZAMRZOVANTEM. TO LAHKO
STORITE TAKO, DA GA
ZAŠČITITE Z IZOLACIJSKIM
MATERIALOM (STIROPOROM,
SLAMO), KI GA POLOŽITE
V JASEK.

Tistim živalcam, ki morajo tu prezimiti, narava priskrbi toplejše in gostejše kožuščke, nekatere pa spijo sladek zimski spanec. Med največje zaspance spadajo ježki, polhi, netopirji, več vrst glodavcev pa tudi nekateri vrečarji.

Netopir

Polh

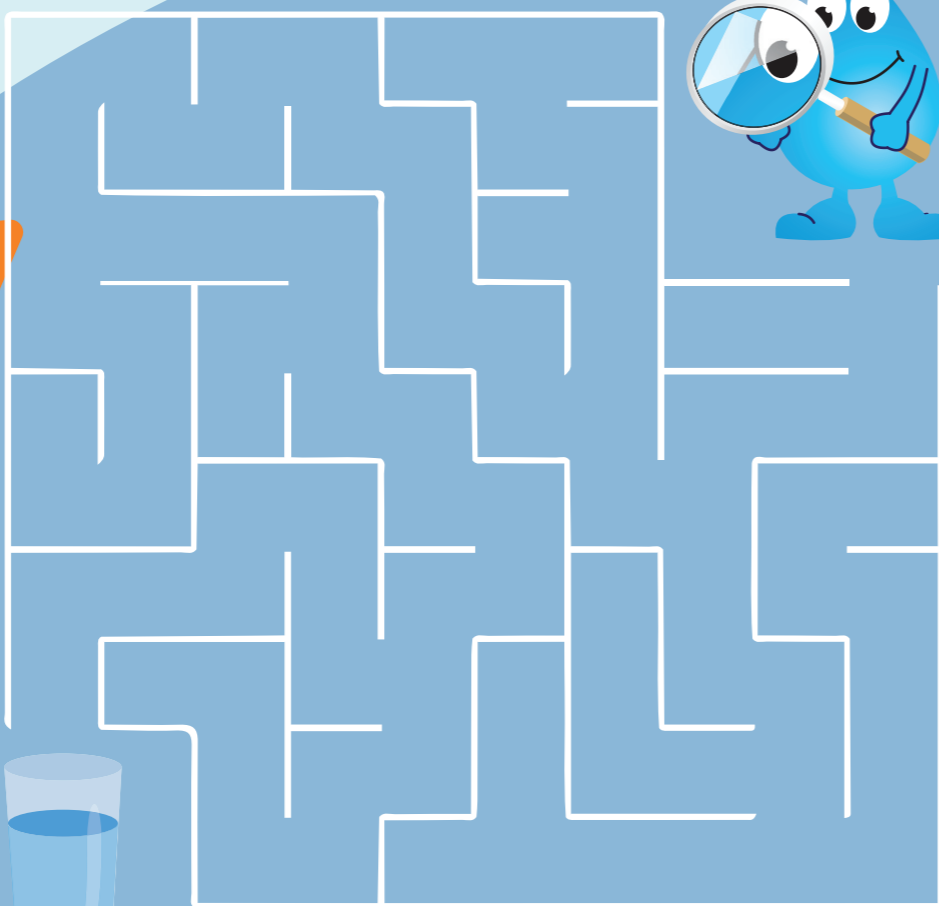
KATERA VODA JE PITNA?

V eni steklenički je voda z usedlinami, v eni so bakterije, ena pa je čista. **Obkroži, katera izmed treh je čista in pitna voda.**

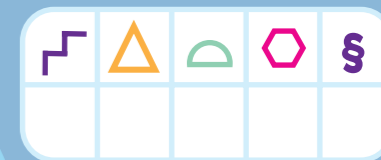
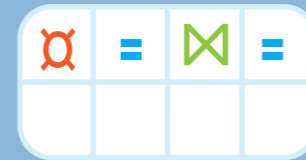
LABIRINT

Kapko je zeelo žejen. **Pomagaj mu najti pot do kozarca vode.**

ČRKOVNICA

Zgornje črke prepisi s pomočjo znakov v ustrezna polja in preberi rešitev!

Če te zanima, koliko vode moraš popiti glede na svojo telesno težo, opravi izračun na **www.kapko.si**.

Pobrskej med vsebino "Kapkova opozorila".

KAPKOVA KAPLJICA MODROSTI

ODRASEL ČLOVEK BI MORAL ZA NORMALNO DELOVANJE ORGANIZMA VSAK DAN POPITI OD 2 DO 3 LITRE VODE, ALI VEŠ, DA MORAS TUDI TI POPITI VSAK DAN Približno en liter vode, da lahko tvoje telo normalno deluje?

KAPKOVI DIŠEČI KRAJCARJI

Najlepše je, ko diši po celi kuhinji. In najlepše diši po mojih vanilijevih krajcarčkih. Po receptu moje babice jih bom letos pripravil čisto sam. Pridruži se mi pri peki in preseneti vso družino.

PRIPRAVA:

Za polnozrnatih vanilijevih krajcarčkah najprej stresi polnozrnatu moko na desko in oblikuj "vulkanček". Na sredini izdolbi jamico in vanjo zdrobi koščke mehkega masla. Dodaj med, mandlje ali lešnike in naravni vaniljev sladkor ter vse sestavine naglo zgneti v gladko testo. Iz testa med dlanmi oblikuj majhne kroglice in jih položi na pekač, obložen s papirjem za peko. Ko so kroglice položene, jih s palcem splošči v krajcarčke. Peči jih pri srednji temperaturi (180 stopinj) 10 - 15 minut. Ne pozabi, da te mora nadzorovati nekdo od odraslih. Na koncu še vroče krajcarčke posuj z vanilijevim sladkorjem.

SESTAVINE:

Za krajcarčke potrebuješ:

250 g polnozrnatih moka
200 g masla
100 g mandljev (zmletih)
3 jedilne žlice medu
1 vaniljev strok
vaniljev sladkor (za posip)

NASVET:

KO SE KRAJCARČKI OHLADIJO, LAHKO IZ DVEH USTVARIŠ KAPKOV SLADKI SENDVIČ: OBA KRAJCARČKA NA ENI STRANI PREMAŽI Z MARMELEDO ALI ČOKOLADO IN JU STISNI SKUPAJ.

Dober tek!

KAPKOVA
KAPLJICA
MODROSTI

MANDLJE LAHKO NADOMESTIŠ Z LEŠNIKI.
OBOJE PA LAHKO PRED TEM PREPRAVIŠ V PEČICI.

DOBRA MISEL

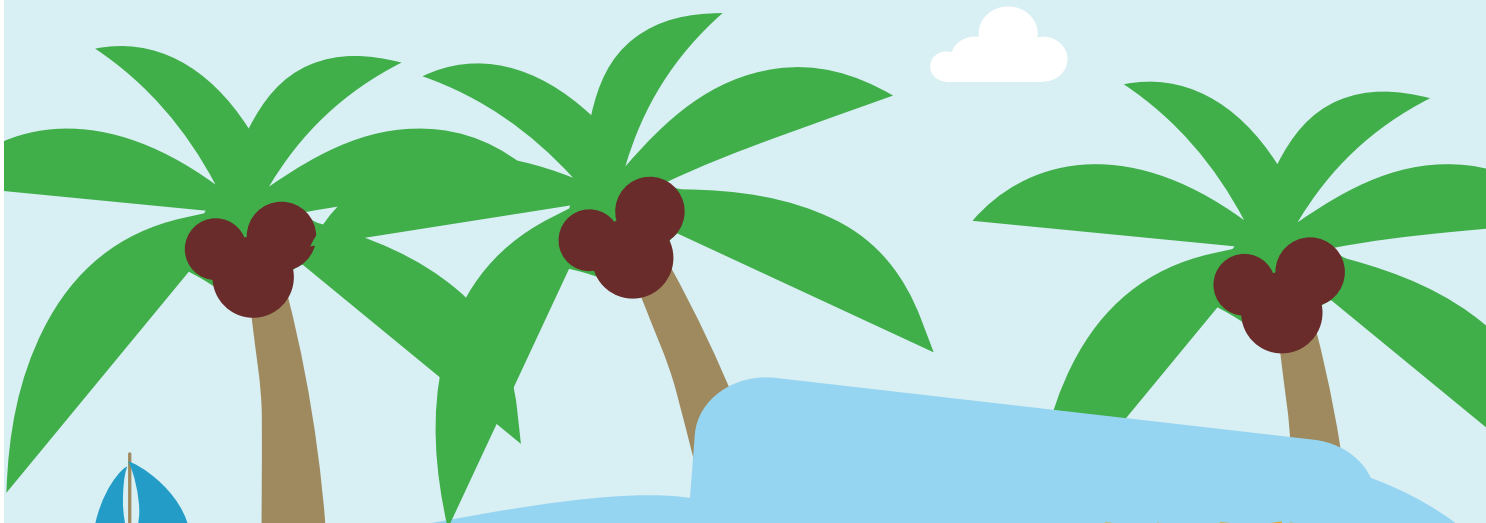
Dobra misel:

PODPIS:

Včasih je dovolj le dobra misel, ki jo pošlješ v nebo. Nikoli ne veš, kdaj se ti uresniči. In teh misli je lahko več. Izdelaj si svojo in jo obesi na smrečico. Tako bo imela smrečica še poseben šarm.

SPOMLADI IN POLETI BOMO:

- TEKLI KAPKOV MARATON
- SPOZNALI POMEN PITJA IN
ZNAKA DEHIDRACIJE
- OBRAVNAVALI VODO DOMA
- OSVOJILI KAPKOVA NAČELA
- SPOZNALI SUŠO IN POPLAVO
TER POSLEDICE OBEH
- DELALI VODNE POSKUSE

Kapkočasnik - Jesen zima

Izdajatelj: Rižanski vodovod Koper d.o.o.-s.r.l.
Besedila: Rižanski vodovod Koper d.o.o.-s.r.l., ENKI d.o.o.
Oblikovanje in ilustracije: ENKI d.o.o.

Lektoriranje: Vera Samohod

Leto izdaje: 2017
Brezplačni izvod

